

ЕКОСТЕЖКА «ПАРКУ ПАРТИЗАНСЬКОЇ СЛАВИ»

В статті представлена розробка дидактичної екостежки територією «Парку Партизанської Слави», який знаходиться в Дарницькому районі міста Києва.

Ключові слова: екотуризм, екоосвіта, екостежка.

В статье представлена разработка дидактической экотропы на территории «Парка Партизанской Славы», который находится в Дарницком районе города Киева.

Ключевые слова: экотуризм, экообразование, экотропа.

In the article the presented development of didactical ecotrail on the territory of «Park of Partisan Slavi», that is in the Darnytsia borough of Kyiv.

Key word: Ecotourism, ecological education, ecotrail.

Постановка проблеми дослідження. На сьогоднішній день сучасне місто дуже негативно впливає на здоров'я людей, насамперед це виявляється у зниженні імунітету та збільшенні кількості хвороб. Тому потрібно створювати спеціально обладнані маршрути, які пролягають територіями, що здатні забезпечити відповідний оздоровчий ефект. В місті Києві є значний потенціал створення екологічних стежок [1-4], проте на даний час поширений в основному самодіяльний відпочинок, який призводить до деградації території.

Формулювання мети статті. Мета цієї статті висвітлення особливостей розробки проектів екостежок оздоровчого спрямування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Одним із перших в Києві утворена така стежка у лісовому масиві Лісники, розташованому в зеленій зоні міста («Екологічна стежка (методика, організація, характеристика модельної стежки «Лісники»», виданий у 2000 р. Дідухом Я.П., Ярмоленком В.М. та колективом авторів). В праці розглянуто історію створення, мету і завдання, типи та специфіку екологічних стежок, шляхи їх організації, дидактичне значення. В 2001 р. проектування екологічної стежки в м. Києві було здійснене в НПП (на той час РЛП) «Голосіївський». Вийшла праця Л.М. Зуб, О.І. Мартиненко, Я.О. Мажжеріна, Л.А. Кушніренко «Екологічна стежка «Голосіївський ліс». Видання знайомить читачів з Голосіївським лісом, пропонує відвідати його, пройшовши маршрутом екологічної стежки. Наводиться характеристика природних умов, подаються відомості про рослинний та тваринний світ [1].

Виклад основного матеріалу. Спроектована еколого-оздоровча стежка знаходиться в паку «Партизанська Слава» – це регіонально-ландшафтний парк в Дарницькому районі міста Києва, знаходиться між вулицями Тростянецької та Славгородської. Частина Микільського лісового масиву була включена в межі Дарницького району міста в 1965 році для організації тут районного парку культури і відпочинку. Протяжність стежки 5012 м.

Розпочинається маршрут на перехресті вулиць Славгородська і Борова, але перш ніж почати маршрут зупинимося трохи на загальних характеристиках та історичних фактах цього парку.

Парк був заснований в 1970 році. Загальна площа парку – 111,97 га, насадженнями зайнято більше 100 га території парку, водоймами - 3,4 га, будівлями - 0,3 га. Координати: 50 ° 24'54 "пн. ш. 30 ° 40'35 "сх. д.

Автори проекту: архітектор В. Г. Маєвская, В. И. Крайнік, В. П. Сегеда, В. А. Спиридонов, дендрологи Е. М. Гребенюк і А. А. Скрибченко.

Тут проводяться традиційні зустрічі колишніх бійців партизанських загонів і з'єднань. Також організовані підзони – партизанський арсенал із землянками, партизанське вогнище тощо. Тут також встановлено пам'ятний знак на честь бойової співдружності партизанських бригад у роки Другої світової війни. Ввійшовши до парку, можемо спостерігати обладнаний вхід – гранітний надпис «Парк Партизанської Слави», а також клумби з великим різноманіттям квітів. Це і буде наша початкова точка, під назвою «Вхід».

Другим місцем зупинки обрана точка, увагу привертає фонтан, який ніби гостинно запрошує відвідувачів. Територія парку обладнана лавками, де можна присісти і помилуватися природою. Сама стежина покрита бруківкою. З рослинності спостерігаються поодинокі сосни (*Pinus sylvestris* L), кущова рослинність, клумби та газони. Далі за маршрутом знаходиться готельно-ресторанний комплекс «Мисливський двір». Дана точка цікава тим, що тут створений «природний фонтан-потічок», що дуже гарно вписується в навколишню природу.

Точка №3 представлена наявністю тут парку пригод «Seiklar», де є облаштовані спеціальні мотузкові стежки для дітей і дорослих. Взагалі парк пригод представляє собою туристичний тренажер-смугу перешкод на триметровій висоті, тобто це майданчик на соснах, між якими натягнуті троси, висячі сходи та мережі. Парк пригод розрахований як на підготовлених любителів екстримальних розваг, так і на новачків у світі активного відпочинку. Мотузяний парк пригод «Seiklar» в парку «Партизанської слави» – найбільший мотузяний парк в Україні.

Характерною особливістю парку є те, що парк був створений на базі соснового лісу. Отже, 90% території насаджень відносяться до лісового та паркового типів, які займають приблизно однакові площі (46 і 45 га). Значну частину парку (32% території) покриває рідколісся сосни звичайної. Під ним створені культури сосни звичайної і декоративні насадження різних видів. Всього в парку росте 36 видів деревних рослин. Серед них переважає сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.), ростуть клен цукровий (*Acer saccharum* Marsh.), робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia*), горобина звичайна (*Sorbus aucuparia*), береза повисла (*Bétula péndula*), дуб червоний (*Quercus rubra*), дуб звичайний (*Quercus robur*), липа серцевидна (*Tilia cordata* L.).

Близько 9 га в парку займають галявини. На території парку виділяється кілька ярусів. Панівний верхній ярус утворюють сосни, з

зімкнутими кронами, які затримують частину сонячного світла. Тому другий ярус утворюють чагарники (акація та ін), здатні жити в тіні, а третій трави (чистотіл (*Chelidonium majus* L.) тощо), гриби та мохи. Але існує ще й ґрунтовий (підземний) ярус, утворений кореневищами рослин. Також на території парку є штучні насадження у вигляді клумб.

Протягом маршруту, спостерігається зміна ландшафту. З'являються озера. На території знаходиться три озера. Внаслідок даного дослідження, можна зробити припущення, що всі озера переважно природного походження і утворилися на заплавах луках, які підтоплюються під час повеней.

Дані озера безстічні, тобто (випарно-припливні), такі, що втрачають воду шляхом випаровування. За хімічним складом це прісні озера, що мають воду з кількістю розчинних мінеральних речовин менш 1 г/л. Дані озера евтрофні.

Евтрофні – це озера з великим вмістом в воді поживних речовин, зазвичай не глибокі (10—15 м), добре прогріваються. Колір води від зеленого до бурого, вміст кисню різко знижується до дна, взимку інколи буває замороженим. Дно торфянисте, або покрите органічним мулом. Влітку «цвітіння» води за рахунок сильно розвинутого фітопланктону. Мають сприятливі умови для розвитку рослинності та тваринного світу.

Композиційним центром парку є меморіальна зона з Музеєм партизанської слави, амфітеатром для проведення традиційних зустрічей колишніх бійців партизанських загонів і з'єднань, де проводяться мітинги та святкові заходи. У цій зоні організовані підзони – партизанський арсенал із землянками, партизанський вогонь і т.д. Тут також встановлений пам'ятний знак на честь бойової згуртованості партизанських бригад у роки Великої Вітчизняної війни. До експозиції музею входять цікаві архівні матеріали та фотодокументи, нагороди, зброя, штабна землянка, партизанський віз і навіть рибальський човен, на якій форсували Дніпро. Тут можна побачити паспорт коня, окупаційні гроші, партизанську одяг і рацію.

Далі, мандруючи стежиною, можна зустріти мешканку цього парку – білку (*Sciurus*). Ці лісові тваринки вже звикли до присутності людей, тому не дуже бояться, і їх з легкістю можна сфотографувати і спостерігати за ними. Взагалі тваринний світ парку представлений комахами (кома́ри (*Culicidae*), мурахи (*Formicidae*) тощо), птахами (горобці (*Passer*), ворони (*Corvus*). В парку бере свій початок Стежка Здоров'я – доріжка, спеціально упорядкована для поїздок на велосипеді і тривалих пробіжок. Також є кілька тенісних кортів, щоправда їх стан злегка занедбаний, але бажаючих пограти хоч відбавляй, тим більше що вони не тільки не обладнані, але й безкоштовні. Для любителів спорту так само знайдеться шведська стінка, бруси і турніки – їх можна знайти по всій території парку. Охочим пограти в футбол надано піщане футбольне поле, як не дивно воно знаходиться біля цього стадіону, який зараз перекопали і переобладнаний для їзди на картах. Йдучи по стежині, наближаючись до сцени, можна

стати учасником якогось святкового заходу. Наприклад, 27 вересня 2011 р. в парку відзначали День туризму. Завершуючи маршрут по парку, можна прокататися на Чортовому колесі, з якого відкривається чудовий вид на міський ландшафт Києва. Кінцевою точкою маршруту є вихід до вулиці Славгородська.

Отже, перевага парку – це зручне розташування, велика площа, наявність варіантів як для «спокійного», так і активного відпочинку.

У парку є шість функціональних зон: 1) видовищних та культурно-освітніх заходів, 2) експозиційно-тематична, 3) спортивна, 4) відпочинку дітей, 5) тихого відпочинку, 6) господарська. Тут збережені ландшафти природного лісу, вони доповнені парковими рисами. Привертають увагу основні паркові дороги: велика соснова алея та велике прогулянкове кільце. На алеях встановлено тематичні скульптурні композиції з дерева. Є також містечко атракціонів, літній кінотеатр, декоративний басейн, облаштовані лісові озера.

Висновки. Проектування екостежки в даному парку дуже корисне для здоров'я, тому що така лісова рослинність, що тут представлена, захищає наше здоров'я і концентрація кисню в 2-3 разів вища, ніж поблизу автострад. Повітря в сосняках наповнене смолистими речовинами, випаровування яких сприятливо впливає на організм людини. Тому в подальшому потрібно здійснити маркування маршруту, створити рекламні, освітні буклети та брошури, тобто здійснити впорядкування даної місцевості.

1. Дідух Я.П., Єрмоленко В.М., Крижанівська О.Т. та ін. *Екологічна стежка (методика, організація, характеристика модельної стежки «Лісники»)* (Під ред. д-ра біол. наук, проф. Я.П. Дідуха). – К.: Фітосоціоцентр, 2000. – 88 с.
2. Дмитрук О.Ю. *Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу.* – Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2004. – 192 с.
3. Дмитрук О.Ю., Дмитрук С.В. *Екотуризм: Навч. посіб.* – К.: Альтерпрес, 2009. – С. 74-85.
4. Київ: *Енциклопедичний довідник / За редакцією Кудрицького А. В.* — Київ: Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1981. — 736 с., іл.
5. Храбовченко В.В. *Экологический туризм: Учеб.-метод. пособ.* – М.: Финансы и статистика, 2003. – С 23-33.

УДК 911.3

Дмитрук О.Ю., Лискіна В.І.

ЕКОСТЕЖКА «НИВКИ КВЕСТ»

В статті аналізується можливість використання території парку «Нивки» з туристсько-рекреаційною метою. А також наведено інформацію про можливі перешкоди для розвитку туристичної діяльності в межах парку.

Ключові слова: екотуризм, екоосвіта, екостежка.

В статье анализируется возможность использования территории парка